

Delegering og behandling av plan- og økonomisaker

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Saksdokumenter vedlagt:

Øvrige saksdokumenter:

Rådmannens innstilling:

1. Trysil kommunes delegeringsreglement endres slik at kompetansen til å behandle kommuneplanens arealdel og innstille til vedtak i kommunestyret på kommuneplanens arealdel, legges til formannskapet.
Forvaltning og teknisk drift sin kompetanse til å behandle kommuneplanens arealdel og innstille til vedtak i kommunestyret på kommuneplanens arealdel fjernes når formannskapet overtar denne kompetanse
2. Iverksettelsestidspunkt settes til vedtaksdato i kommunestyret.
3. Formannskapets rolle som økonomiutvalg styrkes gjennom justering av innhold i tertialrapportene, samt gjennom prosess med budsjett og økonomiplan ihht konklusjonen i dette saksframlegget. Form og innhold avklares mellom formannskapet og rådmannen.
4. Tertialrapportering og budsjettbehandling i hovedutvalgene endres i samsvar med konklusjonen i dette saksframlegget. Form og innhold på tertialrapportene avklares mellom det enkelte hovedutvalg og respektiv kommunalsjef.

Trysil kommune

Jan Sævig
rådmann

(Dokumentet er elektronisk godkjent og er derfor uten signatur.)

Bakgrunn

I sak PS 18/61 den 13.12.18, behandlet kommunestyret en sak om politisk organisering. I vedtakets pkt. 8, ble følgende protokollert:

Det foretas en grenseoppgang mellom formannskap og hovedutvalg for forvaltning og teknisk drift i forhold til ansvar for plansaker og økonomisaker. Administrasjonen forbereder en sak som legges fram til politisk behandling før ny valgperiode starter opp høsten 2019.

I saksutredningen gir følgende avsnitt en utdyping av vedtakets pkt 8.:

Grenseoppgang mellom formannskap og hovedutvalg for forvaltning og teknisk drift:
Rådmannen foreslår at det før valget høsten 2019 tas en gjennomgang, slik at grensesnittet mellom formannskap og hovedutvalg. Det er i utgangspunktet forholdsvis klart når det gjelder plansaker, men kan muligens tydeliggjøres noe i økonomisaker.

Forståelsen av vedtaket er klart når det gjelder forholdet mellom hovedutvalget og formannskapet ifht plansaker. Når det gjelder det samme forholdet ifht økonomisaker, så vil denne saksutredningen legge til grunn en forståelse av vedtaket om at prosesser med behandling av økonomisaker blir lik for alle tre hovedutvalg.

Formannskapet har i de siste møtene hatt sterkt fokus på økonomi. Kommunalsjefene har bla deltatt i møtene og orientert om den økonomiske situasjonen innen sin sektor. For å kunne gi formannskapet tilstrekkelig med kunnskap om økonomi, vil rådmannen i denne saken også sette søkelyset på de formelle rapporteringsrutinene og også på prosess med budsjett og økonomiplan. Hensikten med dette er å gi formannskapet og kommunestyret bakgrunnsstoff for å sette i gang vurderinger på om rapporteringsformer og budsjettprosess bør justeres, slik at formannskapets rolle som økonomiutvalg kan styrkes.

Delegering av plansaker

I gjeldende delegeringsreglement har kommunestyret delegert behandlingen av kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi til formannskapet (FS). Hovedutvalget for forvaltning og teknisk drift (FT) har fått delegert ansvar ifht reguleringsplaner, både på områderegeringsnivå og detaljreguleringsnivå, samt kommuneplanens arealdel. Den delegerte kompetansen til FS og FT gjelder behandlingen av planene og innstillingsrett til kommunestyret. Med noen unntak er det kommunestyret som har vedtakskompetansen. Når det gjelder reguleringsplaner, så kan mindre endringer av eksisterende planer foretas av FT og også av rådmannen. FT kan også vedta mindre reguleringsplaner som er i samsvar med rammer og retningslinjer i kommuneplanens arealdel, så sant denne ikke er eldre enn fire år.

Delegering og behandling av økonomisaker

I økonomisaker er det kun FS som er delegert kompetansen til å innstille i saker til kommunestyret. Hovedutvalgene har ikke kompetanse til å innstille i økonomisaker til kommunestyret. I økonomisaker som skal til kommunestyret for behandling må inntil FS til behandling. Her har praksisen opp gjennom årene variert noe. I forhold til årsbudsjett, har det ofte vært praktisert at hovedutvalgene har gitt en anbefaling til FS fra sin sektor. Praksis for behandling av tertialrapportene har stort sett vært at disse har blitt gitt en utdypende behandling i hovedutvalgene, slik at FS har hatt mulighet til å ta hovedutvalgenes behandling med seg når tertialrapporten skal fremmes til kommunestyret. Ut over dette har kommunestyret delegert kompetanse til hovedutvalgene, slik at de kan vedta budsjettreguleringer mellom rammeområder innenfor sin sektor, så lenge dette ikke kommer i konflikt med de politiske prioriteringene i årsbudsjettet.

Da hovedutvalgsmodellen ble etablert etter valget i 2011, avløste den modellen med Drift- og forvaltningsutvalg. Drift- og forvaltningsutvalget behandlet ikke tertial- eller kvartalsrapporter, men de kunne få orienteringssaker fra virksomhetsområdene. Drift – og forvaltningsutvalget behandlet ikke kommunens årsbudsjett fra virksomhetsområdene. Orienteringer og også befaringer kunne komme som en følge av bestillinger fra utvalget, eller ved at et virksomhetsområde ønsket å informere om sin virksomhet. Drift- og forvaltningsutvalget ble nedlagt i oktober 2011. Ett av argumentene for å etablere hovedutvalgsmodellen, var at medlemmene skulle ha mulighet til å fordype seg mer i sektorenes drift enn det medlemmene i Drift- og forvaltningsutvalget hadde mulighet til.

Vurdering

Delegering av plansaker

På kommuneplannivå har kommunene to planer. Dette er samfunnsdelen av kommuneplanen og arealdelen av kommuneplanen. Behovet for revidering av disse to planene skal vurderes i kommunens planstrategi. Dette betyr at planstrategien også har en overordnet viktig rolle og må ses i sammenheng med kommuneplannivået. I dag har Trysil kommune skilt behandlingen av planstrategien, kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel. Behandlingen av arealdelen ligger på FT og samfunnsdelen av kommuneplanen og også planstrategien er delegert til FS.

Rådmannen mener at det vil være hensiktsmessig å få en bedre sammenheng mellom både samfunnsdelen av kommuneplanen, arealdelen av kommuneplanen og planstrategien ved at behandling av arealdelen også legges til FS. Dette er tenkt gjort slik at planprogrammet for samfunnsdelen blir en del av planstrategien og videre at det i planprogrammet for samfunnsdelen blir lagt inn føringer for strategier til arealdelen. Når samfunnsdelen er ferdig utarbeidet, vil denne inneholde strategier for kommunens arealbruk og være førende for kommuneplanens arealdel. Med dette har kommunen oppnådd å få riktig behandlingsrekkefølge på de to overordnede kommuneplanene. Det er også viktig å ta med seg at samfunnsdelen av kommuneplanen skal bli førende for handlingsdelen av kommuneplanen og økonomiplanen og også årsbudsjettet.

Når kommuneplannivået blir samordnet som nevnt over, og videre at samfunnsdelen skal gi klare føringer for handlingsdelen av kommuneplanen, samt økonomiplan og budsjett, er det hensiktsmessig at det er det samme folkevalgte organet får delegert kompetanse til å behandle planene på kommuneplannivået og da også planstrategien. FS har det overordnede ansvaret for å behandle økonomisaker som skal til kommunestyret. Dette er nedfelt i kommuneloven. Det er viktig å sikre sammenhengen mellom aktivitet og økonomi. FS er derfor det folkevalgte organet det er mest naturlig å delegerer kompetansen til når det gjelder kommuneplannivået.

Hensikten med at arealdelen av kommuneplanen i dag er delegert til FT, er å se sammenhengen mellom kommuneplannivået og reguleringsplannivået. Det sittende FT har ikke behandlet gjeldende arealdel av kommuneplanen. Rådmannen har erfaring med at det ikke har vært problematisk for FT å håndtere reguleringsplaner som er basert på arealdel av kommuneplanen. Dette gjelder også saker der arealformålet styres av kommuneplanens arealdel.

Delegering og behandling av økonomisaker

Kommunestyrets delegerte kompetanse til hovedutvalgene med å kunne foreta budsjettreguleringer mellom sektorens rammeområder så lenge det ikke kommer i konflikt med de politiske prioriteringene i årsbudsjettet, har fungert bra. Rådmannen ser ikke grunn til å foreslå endringer ifht denne delegeringen. Formannskapetets kompetanse som økonomiutvalg er hjemlet i kommuneloven.

Hovedutvalgenes rolle ifht økonomi er i utgangspunktet å ivareta drift innenfor de rammer som ligger i budsjettet. Gjennom tertialrapporteringene får hovedutvalgene god innsikt i sektorens drift. Erfaringene er at den skriftlige tertialrapporten også blir utgangspunkt for spørsmål og utdypende orienteringer. Medlemmene i hovedutvalgene sitter tilbake med en kunnskap som formannskapet ikke fullt ut får del i. Dette gjelder både økonomirapporteringer, men også ifht grunnlagsmateriale knyttet til prioriteringer i årsbudsjettet. Det er selvsagt en fordel at hovedutvalgene får god kunnskap om sektorens drift. Risikoen med å ha et for stort sektorfokus knyttet til økonomi og at dette tas ut i hovedutvalgene og ikke i FS, kan medføre at FS sitt helhetsperspektiv på økonomien blir skadelidende. Dersom dagens behandlingsform skal videreføres, bør dette uansett sikres med gjennomgående representasjon mellom hovedutvalgene og FS. Ideelt sett bør utvalgslederne i så fall også ha plass i FS. Kunnskapsoverføring mellom hovedutvalgene og FS kan også sikres gjennom partiene, men spesielt for partier med få representanter vil dette være vanskelig å gjennomføre. Dersom ett parti har en representant i FS og ingen i hovedutvalgene, så blir informasjonen som er gitt i hovedutvalgene lite tilgjengelig. For å styrke FS sin rolle som økonomiutvalg, er det viktig at alle representantene i FS har bred og god kunnskap om de økonomiske forutsetningene, slik at dette er grunnlag for god økonomisk styring.

Rådmannen ser det som viktig å styrke FS sin rolle som økonomiutvalg, og at FS får god kunnskap om de faktorer som påvirker kommunens økonomiske resultat. Rådmannen er av den oppfatningen at FS

sitt helhetsperspektiv kan styrkes gjennom også å få mer detaljert kunnskap om hvordan sektorene og avdelingene håndterer sin aktivitet ifht budsjetttrammene.

Før den politiske organiseringen ble endret i 2011, gikk tertialrapportene (da var det kvartalsrapporter) til FS. Det ble sendt ut en rapport fra rådmannen. Det ble rapport på minimum tresifrede ansvarsområder og på hovedpostnivå i regnskapet. Økonomifokuset i rapportene lå på avvik. Det ble også rapportert på HMS og sykefravær og det ble laget kortfattede rapporter på aktivitet. Rapporteringen viste kommunens totale status på regnskap ifht budsjett, men var samtidig detaljert på økonomiske avvik på avdelingsnivå (tresifret ansvarsområde). Rådmannen er av den oppfatningen at disse rapportene ga FS et godt utgangspunkt for å få kunnskap om den økonomiske situasjonen. Denne rapporteringsformen kan være en måte å sørge for at FS får bedre oversikt på økonomisk status og dermed også få bedre forutsetninger for å ivareta sitt økonomiske ansvar. Rådmannen kan også ta med kommunalsjefene inn i møter i FS, dersom det er behov for ytterligere informasjon om økonomisk status og ikke minst for å redegjøre for nødvendige tiltak for å unngå eller også håndtere avvik.

Ved å endre dagens rapporteringsrutiner og kun sende tertialrapporten til FS og ikke til hovedutvalgene, er vi tilbake til situasjonen vi hadde før hovedutvalgene ble etablert. Men siden vi har hovedutvalgene bør disse fortsatt ha en sentral rolle ifht sektorens drift og økonomi. Verdien av tilbakemeldinger fra hovedutvalgene knyttet til tertialrapportene og også orienteringer i forbindelse med disse, samt også orienteringer som svar på spørsmål og problemstillinger til møtene, er stor. Dette er gode møtepunkter mellom de folkevalgte og kommunalsjef/administrasjonen. Informasjon bør i hovedsak ivaretas gjennom rapporter, men kan selvsagt i tillegg også ivaretas gjennom muntlige orienteringer. For å ivareta hovedutvalgenes rolle som spesialister på sektornivå, kan tertialrapportene dit være mer spesifikke på innhold av drift og prosjekter, enn det som går til FS. Det er viktig å ha fokus på avvik mellom drift og forutsetningene i budsjettet, men rapportering på status ifht løpende drift og driftsmessige utfordringer kan betones sterkere i hovedutvalgene enn i FS.

Konklusjon

Oppsummert så forslås det at rådmannen sender ut en tertialrapport med økonomisk oversikt og at denne går til FS. Rapporten skal ha et spesielt fokus på økonomiske avvik mellom budsjett og regnskap, HMS og sykefravær, peke på tiltak for budsjettbalanse, samt en kortfattet rapport med hovedfokus på avvik knyttet til drift.

Hovedutvalgene får tertialrapporter med fyldigere innhold knyttet til drift enn rapporten som går til FS. Økonomifokuset tones noe ned, men kan være med for å belyse status. Det må bli opp til hovedutvalgene og da i samråd med kommunalsjefene å finne den konkrete formen på rapportene. Tertialrapportene med eventuelle endringer fra hovedutvalget, vedtas som hovedutvalgets tertialrapport.

Budsjett og budsjettprosess gjennomføres i sin helhet med FS og eventuelt med hele kommunestyret. Hvordan prosessen skal være, avklares med FS og rådmannen. Informasjon og grunnlagsmaterialet som tidligere har blitt tatt opp i hovedutvalgene, flyttes over til FS. Hensikten er å sikre at FS får all tilgjengelig informasjon og kunnskap om grunnlaget for budsjett og økonomiplan.

Hovedutvalgene kan fortsatt be om å få informasjon om grunnlagsmateriale knyttet til budsjett og økonomiplan, men da skal FS også få ta del i samme informasjon.

De representantene som sitter i hovedutvalgene og i kommunestyret, men ikke i FS, vil kunne ta med seg informasjonen fra hovedutvalgene til kommunestyrets budsjettbehandling og også inn i sine respektive partier.

Kompetanse med innstillingsrett og behandling av kommuneplanens arealdel legges til FS. Dette betyr at FS overtar kompetansen med prosess knyttet til selve planarbeidet. Hovedutvalget for Forvaltning og teknisk drift vil fortsatt ha kompetanse til å fatte vedtak, som f.eks dispensasjoner, ihht kommuneplanens arealdel.

Formannskapet vil med denne endringen få delegert kompetanse og innstillingsrett til kommunestyret på kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel og planstrategien.

